

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 8 lutego 2016 r.

Pozycja 99

POSTANOWIENIE z dnia 28 września 2015 r. Sygn. akt Ts 110/15

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Marek Zubik,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M.J. w sprawie zgodności:

- 1) art. 117³ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.) z art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 w związku z art. 79 ust. 1 i art. 190 ust. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) art. 118 § 5 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.) z art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 w związku z art. 79 ust. 1 i art. 190 ust. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 13 marca 2013 r. (data nadania) M.J. (dalej: skarżący) wystąpił o zbadanie zgodności z art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 w związku z art. 79 ust. 1 i art. 190 ust. 5 Konstytucji: po pierwsze, art. 117³ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.; dalej: k.p.c.) w zakresie, w jakim przepis ten imienne wyznaczenie pełnomocnika z urzędu do sporządzenia skargi konstytucyjnej powierza organom samorządu zawodowego; po drugie, art. 118 § 5 k.p.c. w zakresie, w jakim przewiduje możliwość sporządzenia przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu w celu złożenia skargi konstytucyjnej opinii o braku podstaw do wniesienia skargi konstytucyjnej.

Skarga konstytucyjna została sformułowana w związku z następującą sprawą. Skarżący jako dyrektor MKS Spółki z o.o. złożył zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia występku z art. 233 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, ze zm.; dalej: k.k.) przez J.K. W sprawie wszczęto i prowadzono śledztwo, które postanowieniem ze stycznia 2012 r. prokurator rejonowy w T. umorzył na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zm.; dalej: k.p.k.) wobec braku znamion czynu zabronionego. Na to postanowienie skarżący złożył zażalenie 13 lutego 2012 r.

Zarządzeniem z lutego 2012 r. prokurator rejonowy w T. odmówił przyjęcia zażalenia, wskazując, że zostało wniesione przez osobę nieuprawnioną. Skarżący nie jest bowiem stroną postępowania, nie uzyskał statusu pokrzywdzonego, a zatem nie przysługiwało mu na podstawie art. 306 § 1 k.p.k. uprawnienie do wniesienia zażalenia.

Skarżący zaskarżył powyższe zarządzenie. Postanowieniem z kwietnia 2012 r. Sąd Rejonowy w T. nie uwzględnił zażalenia i utrzymał w mocy zaskarżone zarządzenie. Sąd podzielił stanowisko prokuratora i wskazał, że pomijając samą kwestię wykazania, czy skarżący jest osobą, która może reprezentować MKS Spółkę z o.o., stwierdzić należy, iż nawet tak było, nie sposób przyjąć, iż spółka ta, bądź też on sam osobiście, są pokrzywdzonymi w niniejszej sprawie. Czyn z art. 233 § 1 k.k. godzi bowiem bezpośrednio w dobro wymiaru sprawiedliwości, nie zaś w dobro poszczególnych jednostek. Mając to na uwadze, sąd utrzymał w mocy zarządzenie z lutego 2012 r.

W związku z postanowieniem z kwietnia 2012 r. o utrzymaniu w mocy zarządzenia prokuratora rejonowego w T. z lutego 2012 r. o odmowie przyjęcia zażalenia na postanowienie ze stycznia 2012 r. o umorzeniu śledztwa w sprawie o czyn z art. 233 § 1 k.k. skarżący w imieniu własnym wystąpił do Sądu Rejonowego w T. o ustanowienie pełnomocnika w celu sporządzenia skargi konstytucyjnej „w przedmiocie braku prawa do zaskarżenia orzeczenia organów ścigania przez osobę, która posiada interes prawny w ściganiu sprawcy przestępstwa”.

Postanowieniem z czerwca 2012 r. Sąd Rejonowy w T. uwzględnił wniosek skarżącego i przyznał mu pełnomocnika z urzędu w celu sporządzenia skargi konstytucyjnej. Pismem z 14 czerwca 2012 r. Okręgowa Rada Adwokacka w K. wyznaczyła do pełnienia obowiązków pełnomocnika z urzędu M.N. Adwokat wyraziła wolę, by zwolniono ją z wykonywania funkcji, jednakże sąd postanowieniem z września 2012 r. oddalił wniosek. W dniu 1 października 2012 r. pełnomocnik z urzędu przedłożył sądowi opinię z 29 września 2012 r. o braku podstaw do wniesienia skargi konstytucyjnej. Profesjonalny pełnomocnik ustalił, że termin wniesienia skargi upłynął 3 października 2012 r.

Pismem z 3 lipca 2013 r. skarżący stosownie do postanowienia z czerwca 2012 r. wniósł o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w celu wniesienia skargi konstytucyjnej albo o odrzucenie opinii z 29 września 2012 r.

Sąd Rejonowy w T. postanowieniem z września 2013 r. uwzględnił wniosek i zwrócił się do Okręgowej Rady Adwokackiej w K. o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu. Pismem z 7 października 2013 r. na pełnomocnika z urzędu został wyznaczony P.U. Ze względu na konflikt interesów procesowych adwokat wniósł o zwolnienie z obowiązku reprezentowania skarżącego, co też zostało uwzględnione postanowieniem z października 2013 r.

Pismem z 7 listopada 2013 r. Okręgowa Rada Adwokacka w K. poinformowała T.S. o wyznaczeniu go na pełnomocnika skarżącego w przedmiotowej sprawie. Pełnomocnik sporządził 25 listopada 2013 r. opinię o braku podstaw do wniesienia skargi konstytucyjnej.

Skarżący w związku z powyższą opinią prawną złożył 6 grudnia 2013 r. wniosek, w którym domagał się: 1) zmiany pełnomocnika celem wniesienia w sprawie skargi konstytucyjnej zgodnej z wnioskiem strony; 2) w razie oddalenia wniosku wskazanego w pkt 1 – „wpisani[a] sprawy pod nową sygnaturę i rozpoznani[a] wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu celem wniesienia skargi konstytucyjnej na normę art. 118 § 5 [k.p.c.] jako niezgodnego z art. 79 ust. 1 Konstytucji w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji oraz niezgodnego z art. 45 ust. 1 Konstytucji w związku z art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz w związku z art. 190 ust. 5 Konstytucji, jak również jako niezgodnego z art. 190 ust. 5 Konstytucji w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji”.

Skarżący wskazał we wniesionym wniosku, że orzeczeniem, z którym łączy naruszenie przysługujących mu praw – przede wszystkim prawa do sądu – jest opinia prawna z 25 listopada 2013 r. o odmowie sporządzenia skargi. W przekonaniu skarżącego

dopuszczenie przez ustawodawcę do wydawania orzeczeń (opinii o braku podstaw do wniesienia skargi konstytucyjnej) przez ustanowionych pełnomocników procesowych w ramach tzw. przedsądu, tj. przez jedną osobę niemającą statusu sędziego Trybunału Konstytucyjnego, jest niezgodne z art. 45 ust. 1 Konstytucji (prawem do rozpoznania sprawy przez właściwy sąd) oraz art. 190 ust. 5 Konstytucji, zgodnie z którym orzeczenia Trybunału zapadają większością głosów. Skarżący wskazał, że „wadliwe, niezgodne z przepisami Konstytucji skonstruowanie procedury postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym poprzez uprawnienie zawarte w art. 118 § 5 [k.p.c.] miało bezpośredni wpływ na naruszenie prawa (...) do sądu oraz możliwość merytorycznego rozpoznania zarzutów, jakie winny zostać rozpoznane w ramach skargi konstytucyjnej przez Trybunał Konstytucyjny”.

Sąd Rejonowy w T. postanowił wyłączyć wniosek zawarty w pkt 2 pisma z 6 grudnia 2013 r. do odrębnego rozpoznania (postanowienie z lutego 2014 r.).

Sąd Rejonowy w T. postanowieniem z lutego 2014 r. oddalił wniosek o zmianę pełnomocnika. Postanowieniem z kwietnia 2014 r. Sąd Rejonowy w T. odmówił sporządzenia uzasadnienia postanowienia z lutego 2014 r. Zażalenie na powyższe postanowienie oddalił Sąd Okręgowy w K. postanowieniem z listopada 2014 r.

W związku z powyższym postanowieniem Sądu Okręgowego w K. skarżący złożył wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w celu sporządzenia skargi konstytucyjnej. Postanowieniem ze stycznia 2015 r. Sąd Rejonowy w T. ustanowił dla skarżącego pełnomocnika z urzędu w celu sporządzenia skargi konstytucyjnej.

Postanowieniem z października 2014 r. Sąd Rejonowy w T. po rozpatrzeniu wniosku z 6 grudnia 2013 r. „o ustanowienie pełnomocnika z urzędu celem wniesienia skargi konstytucyjnej na normę art. 118 § 5 [k.p.c.]” ustanowił dla skarżącego pełnomocnika z urzędu. W związku z powyższym postanowieniem Sądu Rejonowego w T. Okręgowa Rada Adwokacka w K. wyznaczyła M.Ch. na pełnomocnika z urzędu celem wniesienia skargi konstytucyjnej (pismo z 10 lutego 2015 r.). Pełnomocnik sporządził analizowaną skargę.

W skardze konstytucyjnej skarżący zarzucił naruszenie art. 45 ust. 1 Konstytucji, który gwarantuje każdemu prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd, oraz art. 77 ust. 2 Konstytucji i wyrażonego w nim zakazu zamykania drogi sądowej dochodzenia naruszonych wolności lub praw przez art. 117³ oraz art. 118 § 5 k.p.c.

Zakwestionowany art. 117³ k.p.c. reguluje procedurę wskazania pełnomocnika w przypadku uwzględnienia wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Zgodnie z § 1 tego przepisu o wyznaczenie adwokata lub radcy prawnego sąd zwraca się do właściwej okręgowej rady adwokackiej lub rady okręgowej izby radców prawnych. Właściwa okręgowa rada adwokacka lub rada okręgowej izby radców prawnych wyznacza adwokata lub radcę prawnego niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie dwóch tygodni, zawiadamiając o tym sąd. W zawiadomieniu właściwa okręgowa rada adwokacka lub rada okręgowej izby radców prawnych wskazuje imię i nazwisko wyznaczonego adwokata lub radcy prawnego oraz jego adres do doręczeń (§ 2). § 3 przewiduje zaś, że jeżeli strona we wniosku wskazała adwokata lub radcę prawnego, właściwa okręgowa rada adwokacka lub rada okręgowej izby radców prawnych, w miarę możliwości i w porozumieniu ze wskazanym adwokatem lub radcą prawnym, wyznacza adwokata lub radcę prawnego wskazanego przez stronę.

W ocenie skarżącego przepis ten jest niekonstytucyjny w zakresie, w jakim powierza organom samorządu zawodowego imienne wyznaczanie pełnomocnika z urzędu do sporządzenia skargi konstytucyjnej bez prawa do zaskarżenia takiej decyzji przez stronę. Skarżący zaznaczył, że obecne regulacje (art. 118 § 3 k.p.c.) przewidują jedynie możliwość wystąpienia przez adwokata lub radcę prawnego o zwolnienie z ważnych przyczyn z obowiązku zastępowania strony w procesie, strona jest zaś takiego prawa pozbawiona. Oznacza to, że w przypadku gdy między pełnomocnikiem a stroną występuje konflikt, bądź

też w przypadku gdy strona nie ma zaufania do ustanowionego pełnomocnika, nie przysługuje jej żaden środek, który pozwoliłby na przeciwstawienie się wyznaczeniu takiego adwokata lub radcy prawnego. Sytuacja taka jest zdaniem skarżącego niezgodna z art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji.

Drugi zarzut przedstawiony w skardze konstytucyjnej dotyczy naruszenia wskazanych powyżej praw konstytucyjnych przez art. 118 § 5 k.p.c. w zakresie, w jakim przepis ten dopuszcza możliwość sporządzenia i podpisania przez adwokata lub radcę prawnego wyznaczonego z urzędu opinii o braku podstaw do wniesienia skargi i poinformowania o tym strony oraz sądu. Możliwość sporządzenia przez pełnomocnika takiej opinii pozbawia bowiem stronę prawa do rozpoznania sprawy przez właściwy i niezawisły sąd. Innymi słowy, dopuszczenie możliwości sporządzenia przez pełnomocnika opinii o braku podstaw do wniesienia skargi konstytucyjnej oznacza, że to pełnomocnik, a nie właściwy sąd, ocenia, czy w sprawie, w związku z którą strona wnosi o wystąpienie z tym środkiem ochrony praw, istnieją podstawy do przedstawienia Trybunałowi skargi, czy też nie. Skarżący podkreślił przy tym, że przepisy nie regulują sytuacji, w której sąd nie podzieliłby argumentów przedstawionych przez pełnomocnika w złożonej opinii.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Na podstawie art. 138 w związku z art. 139 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1064; dalej: ustawa o TK z 2015 r.) z dniem 30 sierpnia 2015 r. utraciła moc ustawa z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.; dalej: ustawa o TK). Zgodnie z art. 134 pkt 1 ustawy o TK z 2015 r. w sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy w postępowaniu przed Trybunałem w zakresie dotyczącym wstępnego rozpoznania stosuje się przepisy dotychczasowe, tzn. przepisy ustawy o TK. Rozpatrywana skarga konstytucyjna została wniesiona przed dniem wejścia w życie ustawy o TK z 2015 r., dlatego do jej wstępnej kontroli zastosowanie mają przepisy ustawy o TK.

Skarga konstytucyjna jest nadzwyczajnym środkiem ochrony konstytucyjnych wolności lub praw, którego rozpatrzenie uwarunkowane zostało spełnieniem wielu przesłanek wynikających zarówno z art. 79 ust. 1 Konstytucji, jak i z przepisów ustawy o TK. Na etapie wstępnej kontroli skargi Trybunał Konstytucyjny bada, czy wniesiony środek prawny spełnia wszystkie warunki przewidziane przez prawo oraz czy postawione w nim zarzuty nie są oczywiście bezzasadne.

Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub inny organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji.

Trybunał stwierdza, że skarga konstytucyjna nie spełnia powyższych przesłanek.

Zasadniczą kwestią, która wymaga w pierwszej kolejności wyjaśnienia, jest to, czy skarga konstytucyjna w sprawie została sporządzona przez uprawnionego adwokata lub radcę prawnego. Należy przypomnieć, że zgodnie z art. 48 ust. 1 ustawy o TK skargę i zażalenie na postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu sporządzają adwokat lub radca prawny, chyba że skarżącym jest sędzia, prokurator, notariusz, profesor lub doktor habilitowany nauk prawnych. Ustęp 2 tego przepisu stanowi, że w razie niemożności poniesienia kosztów pomocy prawnej skarżący może zwrócić się do sądu rejonowego właściwego ze względu na jego miejsce zamieszkania o ustanowienie dla niego adwokata lub radcy prawnego z urzędu na podstawie Kodeksu postępowania cywilnego. Do czasu

rozstrzygnięcia przez sąd wniosku nie biegnie termin przewidziany w art. 46 ust. 1 ustawy o TK. W myśl art. 118 § 1 k.p.c. zaś ustanowienie adwokata lub radcy prawnego przez sąd jest równoznaczne z udzieleniem pełnomocnictwa procesowego. Oznacza to, że sporządzający w imieniu skarżącego skargę konstytucyjną adwokat lub radca prawny wyznaczony w tym celu z urzędu jest zobowiązany do działania w granicach i w zakresie udzielonego mu umocowania.

Trybunał stwierdza, że pełnomocnik, który złożył rozpoznawaną skargę, nie był uprawniony do sporządzenia jej w związku z postanowieniem Sądu Okręgowego w K. z listopada 2014 r.

Na wniosek z 6 grudnia 2013 r. w przedmiocie ustanowienia pełnomocnika Sąd Rejonowy w T. postanowieniem z października 2014 r. ustanowił dla skarżącego pełnomocnika z urzędu celem wniesienia skargi konstytucyjnej na normę art. 118 § 5 k.p.c. W związku z powyższym postanowieniem Sądu Rejonowego w T., Okręgowa Rada Adwokacka w K. wyznaczyła (pismo z 10 lutego 2015 r.) adwokata, który sporządził rozpoznawaną skargę.

W skardze tej postawiono zarzuty naruszenia prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji) i zakazu zamykania drogi sądowej (art. 77 ust. 2 Konstytucji) przez art. 117³ oraz art. 118 § 5 k.p.c. Jako ostateczne orzeczenie, w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji, wydane na podstawie zaskarżonych przepisów i naruszające określone w skardze konstytucyjne prawa wskazano zaś postanowienie Sądu Okręgowego w K. z listopada 2014 r. Tymczasem na gruncie powyższych ustaleń nie budzi wątpliwości, że pełnomocnik skarżącego nie został ustanowiony do sporządzenia skargi konstytucyjnej w związku z postanowieniem Sądu Okręgowego w K. Orzeczenie to zostało wydane listopada 2014 r., a pełnomocnik skarżącego, który sporządził rozpoznawaną skargę, został wyznaczony do jego reprezentowania w związku z postanowieniem Sądu Rejonowego w T. z października 2014 r., wniosek o ustanowienie pełnomocnika w tej sprawie skarżący złożył zaś 6 grudnia 2013 r.

Biorąc powyższe pod uwagę, Trybunał stwierdza, że nie budzi wątpliwości, iż sporządzenie skargi konstytucyjnej przez pełnomocnika w sprawie, w której nie jest on umocowany do reprezentowania skarżącego, przesądza o niedopuszczalności przekazania skargi do merytorycznej kontroli.

Ponadto trzeba podkreślić, że w postanowieniu z października 2014 r. Sąd Rejonowy w T. wskazał, że ustanawia pełnomocnika „celem wniesienia skargi konstytucyjnej na normę art. 118 § 5 k.p.c.”. Orzeczenie sądu jednoznacznie określiło zatem przedmiot skargi konstytucyjnej, tj. art. 118 § 5 k.p.c. Należy zaznaczyć, że pełnomocnik procesowy nie posiada kompetencji do samodzielnego kształtowania ani wzorców, ani przedmiotu kontroli, gdyż wiąże go treść pełnomocnictwa, w przypadku pełnomocnika z urzędu – treść postanowienia sądu. Oznacza to, że w analizowanej skardze wskazanym przedmiotem kontroli mógł być jedynie oznaczony w postanowieniu sądu art. 118 § 5 k.p.c., w zakresie zarzutu niekonstytucyjności art. 117³ k.p.c. skarga jest zaś niedopuszczalna.

Trybunał stwierdza także, że rozpoznawana skarga nie spełnia przesłanki określonej w art. 79 ust. 1 Konstytucji i art. 46 ust. 1 ustawy o TK. W skardze nie wskazano prawidłowo orzeczenia, którego podstawę prawną stanowił art. 118 § 5 k.p.c. i które ukształtowało ostatecznie sytuację prawną skarżącego w sprawie, w związku z którą został ustanowiony jego pełnomocnik, a w konsekwencji nie uprawdopodobniono, że skarga została wniesiona do Trybunału z dochowaniem określonego w art. 46 ust. 1 ustawy o TK terminu.

Jedynie na marginesie Trybunał zwraca uwagę, że we wniosku z 6 grudnia 2013 r. skarżący domagał się wyznaczenia adwokata lub radcy prawnego w związku z wydaniem 25 listopada 2013 r. przez ustanowionego w sprawie pełnomocnika opinii o braku podstaw do wniesienia skargi konstytucyjnej. Opinię tę skarżący wskazywał jako ostateczne rozstrzygnięcie w rozumieniu art. 79 ust. 1 i art. 46 ust. 1 ustawy o TK. Trybunał przypomina

zatem, że opinia pełnomocnika z urzędu o braku podstaw do wniesienia skargi konstytucyjnej nie jest orzeczeniem, o którym mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji, nie można bowiem przypisać jej cech właściwych dla władczego rozstrzygnięcia o wolnościach lub prawach podmiotu reprezentowanego.

Niezależnie od powyższych przesłanek przesądzających o konieczności odmowy nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu Trybunał postanowił odnieść się do zarzutu niekonstytucyjności art. 118 § 5 k.p.c.

Należy na wstępie zaznaczyć, że mimo wskazania w *petitum* skargi art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 w związku z art. 79 ust. 1 i art. 190 ust. 5 Konstytucji w jej uzasadnieniu skarżący wskazuje na naruszenie prawa do odpowiedniego ukształtowania procedury sądowej i rozpatrzenia sprawy przez właściwy sąd (art. 45 ust. 1 Konstytucji) oraz zakazu zamykania drogi sądowej (art. 77 ust. 2 Konstytucji). Skarżący zarzuca naruszenie wskazanych praw przez art. 118 § 5 k.p.c. w zakresie, w jakim przepis ten dopuszcza możliwość sporządzenia i podpisania przez adwokata lub radcę prawnego wyznaczonego z urzędu opinii o braku podstaw do wniesienia skargi, a także poinformowania o tym strony oraz sądu. Innymi słowy, w ocenie skarżącego niekonstytucyjna jest możliwość sporządzenia przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu w celu sporządzenia skargi konstytucyjnej opinii o braku podstaw do jej wniesienia. Trybunał stwierdza, że tak sformułowany zarzut jest oczywiście bezzasadny.

Należy podkreślić, że ustanowienie dla strony pełnomocnika z urzędu nie jest równoznaczne z obowiązkiem dokonania przez niego określonej czynności prawnej (sporządzenia skargi konstytucyjnej), ma ono na celu zapewnić stronie profesjonalną pomoc prawną, która może obejmować zarówno sporządzenie takiego środka, jak i wyjaśnienie przyczyn, które zdaniem pełnomocnika przemawiają przeciwko temu.

W postanowieniu z 18 listopada 2014 r. (Ts 258/14) Trybunał podkreślił, że przymus adwokacko-radcowski ustanowiony w art. 46 ust. 1 ustawy o TK, choć stanowi formalne ograniczenie prawa do wniesienia skargi konstytucyjnej, pełni funkcję gwarancyjną. Ma zapewnić, że skargi konstytucyjne będą sporządzane przez osoby mające wiedzę i doświadczenie konieczne do ich prawidłowego przygotowania. Jednocześnie ma służyć temu, by skargi nie były wnoszone w sprawach, w których nie występują przesłanki ich złożenia. Rygoryzm powyższego wymogu jest łagodzony możliwością wyznaczenia pełnomocnika z urzędu, który zobowiązany jest udzielić stronie pomocy prawnej. Element realizacji tego obowiązku stanowi ocena istnienia podstaw do złożenia skargi konstytucyjnej. Jest więc ten obowiązek zdaniem Trybunału wypełniany zarówno przez sporządzenie i wniesienie tego środka prawnego, jak i – wtedy gdy pełnomocnik nie widzi ku temu podstaw – przez przygotowanie opinii o braku podstaw do jego wniesienia. Obie te czynności realizują cel art. 117-118 k.p.c., którym jest zapewnienie stronie profesjonalnej pomocy prawnej z urzędu. Od profesjonalnego pełnomocnika nie można bowiem oczekiwać sporządzenia i wniesienia skargi wtedy, gdy jest on przekonany o jej bezpodstawności. Ponadto zapewnieniu tego, by udzielona stronie pomoc prawna była odpowiedniej jakości, służy art. 118 § 6 k.p.c., który przewiduje wyznaczenie dla skarżącego innego adwokata lub radcy prawnego wtedy, gdy opinia o braku podstaw do wniesienia skargi nie została sporządzona z zachowaniem zasad należytej staranności. Sądy mogą więc wyznaczyć kolejnego pełnomocnika z urzędu, jeśli zostanie stwierdzone, że dotychczasowy pełnomocnik dopuścił się zaniedbań w zakresie wykonywania swoich czynności. Zdaniem Trybunału to rozwiązanie w wystarczającym stopniu gwarantuje realizację prawa skarżącego do uzyskania profesjonalnej pomocy prawnej.

Ponadto wbrew twierdzeniom skarżącego sporządzenie przez pełnomocnika z urzędu opinii o braku podstaw do wniesienia skargi konstytucyjnej nie zamyka ostatecznie drogi do złożenia tego środka prawnego. Skarżący może bowiem wnieść go z zachowaniem ustawowego terminu złożenia skargi, po zwróceniu się o pomoc do pełnomocnika z wyboru.

Trybunał przypomina, że jednym z wymogów, jakie spełniać musi skarga konstytucyjna, jest wskazanie, jakie konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, oraz uprawdopodobnienie tego naruszenia (art. 47 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK). Gdy sformułowane w skardze zarzuty wobec kwestionowanej regulacji „choćby w najmniejszym stopniu nie uprawdopodobniają negatywnej jej kwalifikacji konstytucyjnej”, skarga konstytucyjna jest oczywiście bezzasadna (zob. postanowienie TK z 12 lipca 2004 r., Ts 32/03, OTK ZU nr 3/B/2004, poz. 174). Tymczasem na gruncie powyższych ustaleń nie budzi wątpliwości, że zarzut skarżącego dotyczący naruszenia prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji) oraz zakazu zamykania drogi sądowej (art. 77 ust. 2 Konstytucji) przez art. 118 § 5 k.p.c. w zakresie, w jakim dopuszcza on możliwość sporządzenia opinii o braku podstaw do wniesienia skargi konstytucyjnej przez pełnomocnika z urzędu, nie znajdują uzasadnienia w stopniu oczywistym.

Rozpoznawana skarga nie spełnia zatem przesłanek formalnych, co przesądza o konieczności odmowy nadania jej dalszego biegu na podstawie art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz art. 49 w związku z art. 36 ust. 3 i art. 47 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK.

W związku powyższym należało odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.